

Krimena paradisuan (fiskalean, alegia)

Zer da paradisu fiskal bat? Hasierako arazoa haxe dugu, edonork onarturiko definizioz ez izatea; zerrendak bezainbat definizio daude, herrialdeak adina, ia. “La ilusión fiscal” txostenean Oxfam-ek honela definitzen du paradisu fiskala: “Lurralde horiek nahita inposatu duten legeriaren irizpideetako batzuk dira opakutasuna, zerga-ordainketarik ez edo oso-oso txikia eta gainerako zerga-administrazioekiko informazio-trukatzerik eza, bertako egoiliarrentzat ez diren aldekoa bereziki, horrelakoek egiazko jardura ekonomikorik egiaztatzeko beharrik gabe, sozietateak sortzen dituztelako herrialdean. Adibidez, Kariben dagoen britainiar Uharte Birjinak izeneko lurraldetxoak du mundu-mailako marka enpresa-dentsitatean: 850.000 sozietate daude erregistratuak; bertako biztanleak 27.800 izaki, horrek esan nahi du biztanle bakoitzak 30 enpresa dituela. Horiek, izan ere, “pantaila enpresak” dira, zerga altuagoak dituzten herrialdeetatik etekinak desbideratzen dituztenak.

Definizioen ugariak paradisu-moten kopurua kalkulatzeko galarazten du, jakina. *Paradise Papers* izeneko eskandalua bizirik oraino, Europako Ekonomia eta Finantza ministroek (Ecofin) 2017ko abenduan paradisu fiskalen zerrenda beltza eman zuten argitara. Bertan hamazazpi herrialde baizik ez dira agertzen; Bermuda Uharteak, Suitza o dota Kaiman Uharteak kanpo geratu dira, Europako hainbat herrialde bezala —europar estaturik ez da agertzen, izan ere—, hala nola Andorra, Holanda, Luxenburgo, Malta, Irlanda... Beren fiskalitatean eta gardentasunean aldaketak egiteko konpromisoa hartu duten 47 estatuen zerrenda “grisa” ere osatu zuen Ecofin-ek, esate baterako, Andorra, Markoko, Cabo Verde, Turkia, Hong Kong, Bosnia, Serbia, Vietnam, Jamaika, Armenia, etab.¹

Ecofin-en zerrenda.

2018ko urtarrilean

1. Amerikar Samoa
2. Bahrain
3. Barbados
4. Grenada
5. Guam
6. Korear Errepublika
7. Makao
8. Marshall Uharteak
9. Mongolia
10. Namibia
11. Palau
12. Panama
13. Santa Lucia
14. Samoa
15. Trinidad eta Tobago
16. Tunisia
17. Emirerri Arabiarrak

Beste zerrenda batzuek, berriz, zehazkiago agertzen dute errealitatea. RSC Behatokiak egin duenak, adibidez, 70 estatu eta herrialde baino gehiago jaso ditu, horietako batzuk, europarrak: Liechtenstein, Luxenburgo, Monako, Suitza eta Herbehereak, noski, Gibraltarrak eta Andorrarekin batera. Oxfam-ek bere aldetik munduko hamabost estatu erasokorren artean sartzen ditu Herbehereak, Irlanda, Suitza, Luxenburgo, Zipre eta Jersey uhartea, denak ere biziki europarrak.

2016ko apirilean *Panamá Papers* argitara eman ziren eta, handik hilabete gutxitara, *Paradise Papers*. Bietan ere planeta osoko ehundaka enpresari, politikari eta izen handiko pertsonak azaltzen ziren, denak ere mundu guztian hedatutako zerga-sistemen sareak eratzeke eta zergarik ez ordaintzen edo zerga-faktura gutxienera ekartzeko arduradunak. Handik bi urtera, paradisu fiskalei amaiera ez emateaz gainera, bertako inbertsioak laukoiztu egin dira.²

fraude-fiscal-un-delito-de-ricos-a-costa-de-los-mas-pobres

² www.elsaltodiario.com/paraísos-fiscales/beps-ocde-como-multinacionales-evaden-beneficios

Zenbateko dirutza dago hor gordea? Paradisuen berezko izaera opaku horrek zifrarik ezagutzea galarazten badu ere, badira hor zehar kopuru batzuk dantzan. Tax Justice Network-en iritziz, paradisu fiskaletan 21 eta 32 bilioi dolar artean daude bahituak, mundu osoko BPGaren herena, gutxi gorabehera. “La ilusión fiscal” txostenean aipatutako adibide baten arabera, paradisu fiskaletan bahitutako Latinoamerikako kapitalen etekinek sortaraziko lituzketen zergak aski izango liriateke 32 milioi pertsona pobreziatik ateratzeko, hots, Bolivia, Kolonbia, Ekuador, Salvador eta Peruko behartsu guztiak.

Paradisu horien biztanle” dagokienez, ez omen dira herritar xehe edo xumeak, elite ekonomikoetakoak baizik. Herritarrak, berriz, kaltetuak gertatzen direnak dira, horrelako praktikak gastu publikoak ordaintzeko dauden herri-diruetatik lapurreta egitea direlako. Estatu espainiarrari dagokionez, Erantzukizun Sozial Korporatiboaren Institutuaren azken txostenak dioenez, Ibex-eko enpresen % 91k (35etik, 32) filialak ditu paradisu fiskaletan. Klub “apart” horretako bi enpresak bakarrik (%5,7) ematen dituzte gardentasunez diharduten estatuetakoko bakoitzean ordaintzen dituzten zergak. Txostenean Bloomberg agentzia aipatzen da: honek, besteak beste, agerian utzi ditu zergak ordaintzeari izkin egiteko Inditex enpresak darabiltzan estrategiei esker, taldeak erdietsi dituela sektoreko etekin handiena, mundu osoan: %15erainokoa. Agentziako ikertzaile batek, Jesse Drucker-ek, azaldu du Amancio Ortegarren firmak, azken bost urte honetan ia 2.000 milioi dolarreko etekinak Holandan eta Suitzan diharduen taldeko enpresa batera transferitu dituela. Izan ere, ITX Merken izeneko enpresa horretan 173 langile baizik ez dabilta lanean — Inditex-eko enplegatuen % 0,1 baizik ez — baina enpresa-taldeko etekin guztien ia %20 ekartzen ditu.

¹ <https://www.inspiration.org/actualidad/noticias/>

- Munduko merkataritza guztiaren erdia, gutxienez, pasatzen da paradisu fiskalen batetik.
- Munduko merkataritza osoaren %60 talde bereko enpresen artean gauzatzen da, enpresa horiek eragiketak egiten diren baldintzak errazago alda ditzaketelako.

- Iparramerikako enpresa handien fakturazio garbiaren % 42 paradisu fiskaletatik dator.
- Paradisu fiskaletako aktiboak 20 - 32 milioi dolarrekoak dira, hau da, planetako bi ekonomia nagusien (EEBB eta Txina) BPG osoa baino gehiago.
- Paradisu fiskaletan dauden Latinoamerikako aktiboak bi milioi

dolarrekoak dira, hots, Brasilgo
BPGaren parekoa.

Iturria: Oxfam-ek eginga, OCDE, GFI, TJN iturrietatik

Horrelakoetan era askotako mekanismoak baliatzen dira, hala nola talde barneko maileguak, ukiezinen deslokalizazioa (markak, adibidez), “Treaty shopping” izenekoak, “Sandwich Holandes” eta “Irlandar Bikoitza”. Burua nekatzea eskatzen duen metodo

iruzurgile hori zertan datza? Kontua da Holandan eta Irlandan filialak sorturik, horietan ondasun edo zerbitzu baten faktura egitea. Etekin, ordea, Irlandatik Holandara transferitzen da, Irlandatik berriro Irlandara eta, azkenean, Irlandatik paradisu fiskal batera, zerga-itun guztiez baliatzeko eta azken mozkina paradisu fiskalean bakarrik gelditi dadin. Grafiko honek azaltzen du prozesua.

Hori guztia ez da saihestezina, noski.
Alor legislatibo-politikoetan, Oxfam-ek
larrialdiz bi neurri hartzea proposatu du:

- **Batetik, Espainian ebasio fiskalaren**

aurkako lege bat ezartzea, bost urteko epean zergen ebasioa eta elusioa erdira jaits daitezen.

- **Nazioarteko zerga-sistemaren erreforma bat**, bidezkoa, irizpide fiskalak garapenean datozen mesedetan ere bestela orekatzea ahalbideratuko duena, aurtengo uztaillean Addis Abeban (Etiopia) Zergen Mundu Gailurra gorpuztetik hasita, azio Batuen lidergoarekin Garapena Finantzatzeko Negoziazioen testuinguruan.

Herritar xumeon eskura dago,
adibidez, horrelako praktikak ohikoak
dituzten enpresak gehiago ez
aberastea; horretarako, beharrezkoa

da informazioa biltzea, erosketak
non egiten eta zerbitzuak zeinek
kontratatzen ditugun jakiteko.

Paradisu fiskalik gabeko zonak

Bidezko Zerga-Sistema baten aldeko Plataformak, Bidezko Zerga-Sistema, Ingurumen eta Elkartasunaren aldeko Plataformak eta Oxfam Intermón-ek sustaturiko kanpaina honetan estatuko udalerriei proposatuko zaie “paradisu fiskalik gabekotzat” jo dezaten bere burua, herritarrak sentsibilizatuz eta ideia komunikatuz.